

حیات‌های سبز حیات

تالاب‌ها چه نقشی در حفظ محیط زیست دارند؟

وقتی صحبت از حفظ محیط زیست می‌شود، همه به یاد جنگل‌ها می‌افتیم و اگر ببینیم درختی قطع می‌شود، احساس می‌کنیم که محیط زیست در حال نابود شدن است. یا اگر کسی زباله‌اش را درون طبیعت رها کند، به این فکر می‌کنیم که این زباله‌ها تا سال‌ها در طبیعت می‌مانند و حتی ممکن است به حیوانات کوچک آسیب برسانند. همه این‌ها درست است.

اما علاوه بر این مسائل، اتفاقات دیگری نیز وجود دارند که به محیط زیست لطمه می‌زنند. لازم است همه ما با این آسیب‌ها آشنا شویم و سعی کنیم زمینمان را از این خطرها نجات دهیم!

زمین‌هایی مملو از آب!

ممکن است با کلماتی مثل «مرداب»، «تالاب»، «باتلاق» و از این قبیل در تلویزیون یا کتاب‌ها برخورد کرده باشید و متوجه تفاوت بین آن‌ها نشده باشید. اگر بیشتر مطالعه کنید، حتی ممکن است با کلماتی مثل مانداب، خَلنگزار و... هم روبه‌رو شوید. به‌جای یافتن تفاوت بین آن‌ها، بهترین کار این است که شباهت بین آن‌ها را پیدا کنید! پیدا کردن شباهت بین آن‌ها آسان است و حتی می‌توانید از اسم بسیاری از آن‌ها کمک بگیرید. کلماتی مثل تالاب و مانداب نشان می‌دهند که در آن مکان‌ها «آب» وجود دارد. هر چند میزان آب در این محیط‌ها خیلی کمتر از دریاچه‌ها و رودخانه‌هاست، اما آن‌ها اهمیت فراوانی در زندگی ما و حفظ «زمین ما» دارند.

تالاب‌ها

بعضی تالاب‌ها همیشه آب دارند و بعضی از آن‌ها ممکن است در فصل‌های گرم سال کم‌آب یا خشک شوند. البته انسان‌ها در بسیاری از نقاط دنیا این تالاب‌ها را خشک می‌کنند و در زمین‌های مرطوب آب‌آبجی به کشاورزی مشغول می‌شوند. نبود کردن تالاب‌ها سبب می‌شود بسیاری از گیاهان و جانوران آن از بین بروند. در برخی کشورهای دیگر، تالاب‌ها ممکن است با ریخته شدن و تخلیه زباله‌ها آلوده شوند و این آلودگی از طریق آب به گیاهان و حیوانات تالاب نیز به‌این ترتیب نابود خواهند شد.

باتلاق‌ها و مانداب‌ها

باتلاق‌ها هم نوعی تالاب هستند که رطوبت فراوانی در آن وجود دارد. حتماً شنیده‌اید که می‌گویند: «آب اگر در جایی بماند، باتلاق می‌شود». اما رطوبت موجود در باتلاق سبب می‌شود که گیاهان زیادی در آن رشد کنند. نوع دیگری از تالاب‌ها را «مانداب» می‌گویند. در مانداب‌ها گیاهانی مثل نی زیاد رشد می‌کنند. شرایط مناسب مانداب‌ها سبب می‌شود که انواع و اقسام جانوران در آن زندگی کنند؛ از خزندگان چون تمساح و مار تا لاک‌پشت، انواع ماهی، مرغ ماهی‌خوار، فلاینگو، سمور، میگو، سگ آبی و ...

فرض کنید به دلیل گرمای هوای آلودگی، این باتلاق‌ها کم‌کم خشک شوند. حیوانات آن‌ها چگونه به زندگی ادامه می‌دهند؟ از طرف دیگر، چه بلایی به سر زمین آن باتلاق‌ها می‌آید؟ جواب مشخص است! قدرت خاک این زمین‌ها به دلیل از بین رفتن رطوبتشان کم می‌شود و خاک از لایه‌های زیرین زمین جدا می‌شود.



اتر خشک شدن تالاب‌های عراق روی کشور ایران

زباله‌ای که ما در طبیعت رها می‌کنیم، می‌تواند سرنوشت حیوانات و گیاهان داخل باتلاق‌ها را تغییر دهد. اما علاوه بر سرنوشت آن‌ها، خطری بزرگ در انتظار خاک است. خاکی که از سطح زمین بلند شود و در هوا پخش گردد، می‌تواند تنفس را برای انسان دشوار سازد. در سال‌های اخیر بسیاری از تالاب‌های کشور عراق و جنوب ایران از بین رفتند. به این ترتیب زمین‌های این تالاب‌ها به بیابان تبدیل شدند و هر بار که باد شدیدی می‌وزد، «ریزگرد»ها کیلومترها در آسمان پرواز می‌کنند و خطری بزرگ به وجود می‌آورند؛ خطری که مردم خوزستان هر ساله با آن دست‌وپنجه نرم می‌کنند! به این ترتیب از بین رفتن تالاب کشور عراق روی مردم ایران اثر می‌گذارد. یادمان باشد زمین متعلق به همه مردم جهان است و اثر آن روی همه دیده می‌شود.

یک مرور ساده

بیایید با هم مرور کنیم که چه اتفاقاتی به دنبال هم رخ می‌دهند. از بین رفتن تالاب‌ها و مرداب‌ها سبب می‌شود که علاوه بر حیوانات آن ناحیه، گیاهان آن هم از بین بروند. با تمام شدن آب و گیاهان تالاب خشک می‌شود و آنچه باقی می‌ماند خاکی است که چیزی در آن نمی‌روید. اگر خاک جای گیاه و آب را در یک منطقه بگیرد، کم‌کم دمای آنجا بالا می‌رود و این موضوع روی همه چیز تأثیر می‌گذارد؛ از جمله روی زندگی انسان‌ها.

تابش آفتاب روی خاک هم اثر می‌گذارد و لایه‌های رویی خاک سست و به مرور از لایه زیرین جدا می‌شود. با وزش بادهای شدید خاک را در هوا معلق می‌کند و هر چه شدت بادهای بیشتر باشد، خاک بلند شده از سطح زمین بیشتر می‌شود. به این ترتیب گاهی در بعضی از شهرهای کشورمان مشاهده می‌کنیم که مردم ناچار هستند روزها و هفته‌ها این گرد و خاک را تحمل کنند. بسیاری هم به خاطر تنفس هوای مخلوط با خاک، دچار بیماری‌های تنفسی می‌شوند. اگر می‌خواهیم خودمان، دوستانمان و دیگر انسان‌های اطرافمان دچار چنین مشکلاتی نشوند، پس برای نجات زمین تلاش کنیم!

